Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2011, sp. zn. 29 Cdo 722/2010, ECLI:CZ:NS:2011:29.CDO.722.2010.1

Číslo: 32/2012

Právní věta:

Je-li ze směnky zřejmá vzájemná souvislost i logická návaznost textu směnečného prohlášení, nemá skutečnost, že jednotlivé náležitosti směnky jsou umístěny do rámečků, zásadně vliv na platnost směnky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.08.2011

Spisová značka: 29 Cdo 722/2010

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Směnky

Předpisy: čl. I. § 75 předpisu č. 191/1950Sb.
§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 22. 1. 2009 potvrdil rozsudek ze dne 25. 1. 2008, jímž M ě s t s k ý s o u d zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zaplacení částky 120 000 Kč s 6% úrokem od 24. 5. 2007 do zaplacení a směnečné odměny ve výši 400 Kč.

Odvolací soud přitakal závěru soudu prvního stupně, podle něhož směnka, jejíž úhrada je předmětem sporu (dále jen „směnka“), není – ve smyslu ustanovení čl. I. § 75 zákona č. 191/1950 Sb., (dále jen „směnečný zákon“) – platnou směnkou vlastní, neboť „listina neobsahuje souvislé směnečné prohlášení kryté výstavcem jako žalovaným“, když „grafické oddělení jednotlivých částí směnečného prohlášení nepřerušovanými rámečky znamená, že písemný projev vyjádřený slovy či číslicemi v obsahu jednotlivého rámečku netvoří s ostatním obsahem dalších rámečků souvislý text“. „Předložená listina nesplňuje zákonem stanovené náležitosti, protože její text není souvislý, označení, že jde o směnku, není pojaté do vlastního textu listiny“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu a co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. namítaje, že spočívá na nesprávném právním

posouzení věci.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu spatřuje v řešení otázky, „zda v případě, že text směnky obsahuje všechny zákonem stanovené náležitostí, způsobuje neplatnost směnky skutečnost, že její text je vepsán do rámečků předtištěných na směnečné listině".

Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož text směnky rozdělený do „rámečků" není souvislý. Grafické rámečky a čáry na směnce slouží zejména „k orientaci v dosud nevyplněném textu listiny, která se teprve doplněním potřebných údajů stává platnou směnkou vlastní". „Rámečky mají napomoci výstavci směnky umístit potřebné údaje na listinu právě v těch místech, která zaručí přehlednost a souvislost textu" a „slouží ke zpřehlednění údajů na směnce uvedených". „Neexistuje jediný správný a závazný vzor směnečné listiny, a tedy směnku lze napsat stejně tak dobře na čistý list papíru, jako na papír linkovaný, čtverečkovaný či více barevný apod." „Je-li některý z údajů na směnce v rámečku, může to znamenat jeho vyloučení z textu listiny jen tehdy, musí-li být z grafické úpravy listiny každému jasné, že rámeček má právě tento význam a nikoli význam jiný". „Lze uzavřít, že rámečky a čáry na směnce jsou toliko grafickým řešením, tedy nejsou a nemohou být součástí textu a nemají vliv na plynulost či souvislost textu směnky".

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání žalobce je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a je i důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení čl. I. § 75 směnečného zákona vlastní směnka obsahuje:

1. označení, že jde o směnku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána;

2. bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu;

3. údaj splatnosti;

4. údaj místa, kde má být placeno;

5. jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno;

6. datum a místo vystavení směnky;

7. podpis výstavce.

Směnka je považována za dokonalý cenný papír, což znamená, že práva a povinnosti ze směnečných vztahů jsou definována právě a jen směnečnou listinou a zápisy (doložkami, poznámkami) na ní uvedenými. Formální přísnost směnky se projevuje v tom, že směnečná listina musí být jako směnka označena. V textu listiny musí být tedy použito slovo „směnka", pojaté do vlastního textu listiny.

Směnka přitom není jen náhodným shlukem jednotlivých doložek, ale tvoří určitý ucelený text, jehož obsahem je směnečné prohlášení (k tomu srov. např. Kovařík, Z.: Zákon směnečný a šekový. Komentář. 4., dopl. vydání. Praha, C. H. Beck, 2005, str. 2-8).

Podstatnou náležitostí obsahu směnky [vedle jiných náležitostí plynoucích z ustanovení čl. I. § 1 směnečného zákona (pro směnku cizí) a čl. I. § 75 směnečného zákona (pro směnku vlastní)] je souvislý obsah listiny; nestačilo by pořadí zcela nesouvislé a tím spíše by byla neplatná směnka obsahující vnitřní odpor (k tomu srov. např. v historické literatuře Rouček, F., Nové Československé právo směnečné, Brno 1931, str. 54, jakož i Švamberg, G., Československé právo směnečné a šekové, Praha 1947, str. 27, a v judikatuře např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2003, sp. zn. 29 Odo 430/2002, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 6, ročník 2003, pod číslem 103). Jde-li o podpis výstavce směnky vlastní, musí krýt souvislý text směnky, z čehož plyne, že jej je třeba umístit na líci směnky pod její obsah (viz Smitek, J., Štěpina, J., Jednotný směnečný řád, Praha 1941, str. 21, jakož i Švamberg, G., Naše jednotné směnečné právo, Praha 1941, str. 42, a v současné literatuře Chalupa, R., Zákon směnečný a šekový, Komentář, 1. část Směnky, 2. vydání, Linde Praha 2006, str. 29).

Jelikož grafická podoba směnky (rozuměj rámečky, do nichž je zakomponováno směnečné prohlášení) může mít význam pro posouzení (ne)platnosti směnky, jednak jde-li o souvislost směnečného prohlášení, jednak kryje-li podpis výstavce (směnky vlastní) souvislý text směnky, Nejvyšší soud – jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně jejich obsahového vymezení – přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu z tohoto pohledu.

V této souvislosti přitom předesílá, že se zcela ztotožňuje se závěrem vysloveným Vrchním soudem v Praze v rozsudku ze dne 30. 6. 1998, sp. zn. 5 Cmo 780/97, uveřejněným v časopise Soudní rozhledy, č. 7, ročník 1999, podle něhož „je-li některý údaj na směnce v rámečku, může to znamenat jeho vyloučení z textu listiny jen tehdy, musí-li být z grafické úpravy listiny každému zřejmé, že rámeček má právě tento význam a nikoli význam jiný“.

Podoba směnky je následovná:

Z této podoby směnky je zřejmá celková vzájemná souvislost i logická návaznost jednotlivých, byť řadou svislých a vodorovných čar rozdělených, doložek směnečné listiny, která obsahuje veškeré náležitosti požadované zákonem a ze které bezesporu vyplývá výstavcův bezpodmínečný slib zaplatit majiteli směnečné listiny v určitém místě a čase směnečnou sumu. V případě předmětné směnky tak nejde pouze o náhodný shluk jednotlivých doložek bez vzájemné jazykové souvislosti, ale o určitý ucelený text, jehož obsahem je směnečné prohlášení. Nesprávný je přitom i závěr soudů nižších stupňů co do posouzení, že označení, podle něhož jde o směnku, není pojaté do vlastního textu listiny. Ze směnečné listiny je totiž zcela zřejmý výstavcův slib „za tuto vlastní směnku zaplatím“, jenž je obsažen ve vlastním textu listiny, přičemž tato listina obsahuje i zmíněnému slibu předcházející údaje místa a data vystavení směnky, jakož i postupně navazující údaje splatnosti, jména toho, komu má být placeno, směnečné sumy a podpisu výstavce (včetně jména a adresy výstavce). Ze skutečnosti, že výše zmíněné údaje jsou (s výjimkou týkající se označení, že jde o směnku, a bezpodmínečného slibu zaplatit) umístěny do „rámečků“, přitom nelze dovodit, že by význam „rámečků“ spočíval právě ve vyloučení (vynětí) těchto údajů z textu listiny. Konečně v dané věci je splněna i podmínka krycí funkce podpisu výstavce, neboť vázanost podpisu ke směnečnému textu vyplývá z jeho umístění v souladu se zákonem pod všemi doložkami směnečné listiny; souvztažnost textu směnky a výstavcova podpisu je v neposlední řadě dána také vnějším orámováním směnečné listiny.

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, není správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl dovolatelem uplatněn právem, Nejvyšší

soud rozhodnutí odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).